

Verslag vergadering 17 + 20 februari 2020

Vastgesteld 25 maart 2020

Deelnemers:

Voorzitter/secretariaat: gezaghebber E.E. Rijna (voorzitter), J.W. van den Braak (vice- voorzitter), J.A. Breure (secretaris)

Openbaar lichaam: E. Tjin Asjoe (alleen 17 februari), N. den Heyer

USIBO: M. Abrahams, N. Willem, R. Sancez (alleen 17 februari), G. Bernabela (alleen 17 februari)

ROW: D. Rauwers, D. Rietveld, E. Carrillo, A. Romeijnders, M. Cieremans, P. Coolen

KvK: H. Groot

Adviseur namens SZW: E. Brakke

1. Opening en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering. Hij heet allen welkom en noemt in het bijzonder de toehoorders die voor het eerst aanwezig zijn, Bianca Peters (adviseur van gedeputeerde Tjin Asjoe) en Susan Willems (teamleider jobcentrum). Bij de vergadering van 20 februari 2020 worden bijzonder welkom geheten de heer Dudley Wedervoort (voor de presentatie over het inkomstenmodel), samen met de heer Leo de Jong voor het thema keurloon vlees en mevrouw Ruthmila St. Jago (voor de presentatie over kinderopvang) en tot slot mevrouw Charlotte Loven en de heer Rob Janssen als toehoorder namens SZW, beiden in verband met de presentatie over kinderopvang.

2. Verslag CD van 8 + 10 december 2019

Het verslag is reeds via schriftelijke procedure vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag wordt ingegaan op de correspondentie met het OLB over de begroting 2020 van de CD. Het OLB heeft laten weten dat voorlopig USD 35.000 is opgenomen in de begroting van het OLB. De vice-voorzitter heeft in een schriftelijke reactie daarop namens de CD aangegeven erop te vertrouwen dat de resterende USD 10.000 in de loop van 2020 alsnog ter beschikking komt.

In vervolg op de in het verslag genoemde brief van USIBO van 9 december 2019 (over de toeslag AOV) zegt de heer Brakke de brief onder de aandacht te hebben gebracht van het departement, met inbegrip van de staatssecretaris. Hij verwacht dat de brief te zijner tijd een rol gaat spelen bij de evaluatie van de regeling. De heer Brakke geeft desgevraagd aan nog geen concrete cijfers te kunnen geven, maar heeft wel de indruk dat het niet om grote aantallen gaat.

De vice-voorzitter memoreert tevens dat de CD bij brief van 24 januari 2020 advies aan de staatssecretaris van SZW heeft uitgebracht over ziekteverzuim en verlof.

3. Actualiteiten

De vice-voorzitter refereert aan een aantal actualiteiten.

Het betreft allereerst de Kamerbrief d.d. 17 januari 2020 van de staatssecretaris van SZW samen met een artikel uit het Antilliaans Dagblad.

Het betreft tevens een Kamerbrief van 16 januari 2020 van de staatssecretaris van SZW inzake alcohol- en drugstesten op de werkvloer (waarover wordt afgesproken dat dit thema een plek krijgt in een namens de CD te verzenden brief aan de staatssecretaris van SZW), alsmede een Kamerbrief van de minister van BZK over de gelijke behandeling (die terugkomt bij de behandeling van het onderwerp arbeidswetgeving).

De vice-voorzitter geeft een mondelinge toelichting op de totstandkoming van een Centraal Dialoog Statia. Eind februari 2020 vindt volgens plan een oprichtingsbijeenkomst plaats. Op Saba is een formeel CD (vooralsnog) niet aan de orde.

De vice-voorzitter zegt er door USIBO op te zijn geattendeerd dat een delegatie van de Eerste Kamer vermoedelijk in april een bezoek brengt aan Bonaire. Afsproken wordt dat hij namens de CD contact legt om een gesprek van de Kamercommissie met een delegatie van de CD voor te stellen. *(NB: is inmiddels gebeurd).*

De vice-voorzitter meldt tevens dat in verband met de actualiteit aan de agenda van 20 februari zal worden toegevoegd het onderwerp 'facturering'. Dit op verzoek van de KvK.

De voorzitter meldt in de vergadering van 20 februari dat hij eerder weg moet vanwege een persconferentie over de (nood)maatregelen die recent zijn genomen ten behoeve van het garanderen van de brandstofvoorziening. Hij licht deze maatregelen kort toe.

4. Follow up notitie Integraal arbeidsmarktbeleid / TWV

(N.B. In verband met dit agendapunt is een Kamerbrief over de toepassing van de tewerkstellingsvergunningen (TWV) op Saba nagezonden.)

In de CD-vergadering van december 2019 lag een notitie van ROW/KvK/USIBO over integraal arbeidsmarktbeleid voor. In die vergadering is afgesproken dat nader overleg zou volgen met mevrouw Den Heyer, om te verkennen of tot een notitie kan worden gekomen die ook door het BC wordt onderschreven.

Mevrouw Den Heyer verzoekt naar aanleiding daarvan ruimte om vóór donderdag 20 februari (uiterlijk woensdagavond) een bijgestelde notitie van 4 partijen toe te sturen. Er is overeenstemming om het Saba-model nader te doordenken, maar het onderdeel 'circulaire arbeidsmarkt' moet nog even worden geparkeerd.

In de vergadering van 20 februari ligt een nader memo van OLB/ROW/KVK/USIBO voor, gedateerd d.d. 19 februari 2020. Mevrouw Den Heyer zegt dat de inhoud van dit memo nog niet naar buiten mag, omdat zij eerst wil toetsten of er draagvlak is bij de eilandsraad. Zij stelt voor om aan de hand van dit standpunt nu eerst het gesprek te voeren met SZW.

De andere partijen spreken de steun uit aan voor het memo. De heer Willem voegt daaraan toe voor de beloning aan te willen sluiten bij de bedragen van Regioplan.

Op een vraag van de heer Groot zegt de heer Brakke dat de inzet van de partijen uiteraard ook voorgelegd moet worden aan het departement. Zijn eerste indruk is dat het verzoek een aantal lastige issues gaat opleveren. Zijns inziens is de nu voorgestelde lijst van beroepsgroepen niet te vergelijken met de beroepsgroepen in het Saba-model, waar het gaat om functies die 'per definitie' niet aanwezig zijn op het eiland. De lijst die nu voorligt, betreft functies waarvoor wel lokaal aanbod is, maar te weinig om aan de totale vraag te voldoen.

Mevrouw den Heyer stelt voor om te kijken of de beroepsgroepen nog nader kunnen worden gespecificeerd. Zij wijst er bovendien op dat er volgens voorstel na één jaar wordt geëvalueerd, zodat er ingeval van ongewenste effecten kan worden bijgestuurd.

De heer Brakke merkt hij op dat het zijns inziens verstandig is om eerst te kijken naar de feiten vanuit de uitvoering van de TWV en dan op basis daarvan samen bepalen voor welke functies het Saba-model kan gelden. Hij stelt voor de lijst te beperken tot functies waarvoor evident geen lokaal arbeidsaanbod is. Voor de functies waarvoor het huidige arbeidsaanbod beperkt is, kan zijns inziens het Plenchi Trabou een enorme winst opleveren om lokaal arbeidsaanbod te mobiliseren.

De heer Groot reageert dat hij teleurgesteld is door het kennelijke verzet van de zijde van SZW, terwijl het lijstje wel degelijk opkomt vanuit de praktijkervaring. Hij bestrijdt dat de lijst op ongeschoolde arbeid slaat en constateert dat er twee visies op de werkelijkheid bestaan.

Mevrouw Romeijnders voegt toe dat de werkgever altijd eerst naar lokaal arbeidsaanbod zal kijken. Zij vindt het belangrijk dat de partijen de gelederen sluiten en aan het memo vasthouden.

De CD besluit nader over de materie van de invulling van het 'Saba-model' voor Bonaire door spreken met SZW. Dit geschiedt mede op basis van de gegevens van MOA en SZW, die al eerder een lijst hebben opgesteld. Op voorstel van de vice-voorzitter wordt hiertoe een formele werkgroep van de CD ingesteld.

Hoofd afdeling MOA is hierbij betrokken.

Op voorstel van de heer Brakke levert RCN-unit SZW de secretaris. De werkgroep dient te rapporteren aan de CD van april as. (NB: de eerste werkgroepvergadering is 3 maart).

5. Concept-advies aan SZW inzake modernisering arbeidsomstandighedenwet

De secretaris licht het concept advies toe. De passages in het concept die betrekking hebben op invoering van de wet in twee fasen – afhankelijk van de bedrijfsomvang – worden teruggenomen.

De Centraal Dialoog stemt aldus in met het advies. (zie ook agendapunt 18)

6. 6^e concept 'Gemeenschappelijk Beleidskader 2020-2023'

Het 6e concept van het Gemeenschappelijk Beleidskader (GBK) 2020-2023 wordt besproken, met inbegrip van het amendement van de vice-voorzitter zelf. Na bespreking van een aantal tekstuele wijzigingen wordt het GBK vastgesteld en ondertekend.

Aansluitend worden het GBK toegelicht in een persconferentie (met als sprekers namens de Centraal Dialoog de voorzitter, mevrouw Abrahams en de heer Carrillo).

In de vergadering van 20 februari 2020 wordt kort op deze persconferentie teruggeblikt. Er is aandacht aan besteed in een radioprogramma, een televisieprogramma en in de Amigoe en de Extra. Dit ondanks dat de uitnodiging voor de persconferentie door een nalatigheid bij afdeling voorlichting van RCN pas de ochtend van de persconferentie uitging. De heer Willem stelt het OLB voor om het document te vertalen in het Papiaments. Mevrouw Den Heyer neemt dit verzoek in ontvangst.

7. Arbeidswetgeving

De vice-voorzitter licht de geagendeerde memo toe.

De CD steunt het voorstel om vanuit de CD steun te geven aan het verzoek van de briefschrijver van Bonaire om een regeling te treffen voor voed- en kolfrecht, alsmede een verbod op nachtarbeid (tussen 24.00 en 6.00 uur) voor zwangere werknemers te introduceren.

Op voorstel van USIBO stemt de CD bovendien in met het bij SZW bepleiten van schriftelijke vastlegging van arbeidscontracten. Ten aanzien van de tijdelijke contracten wordt geen aanpassing bepleit.

Het advies zal verder worden opgesteld en verzonden door het secretariaat.

De CD besluit naar aanleiding van de brief van de minister van BZK over de verkenning van gelijke behandelings-wetgeving dat dit thema wordt benoemd in een te verzenden brief aan de minister van BZK, waarin om formele betrokkenheid van de CD wordt gevraagd en tevens om indien mogelijk kennis te kunnen nemen van de resultaten van de voorbereidende gesprekken van het College voor de rechten van de mens.

8. Outline CD-handreiking verlofvormen

De vice-voorzitter licht de outline kort toe.

De CD stemt ermee in.

9. Follow up CD-brief wijziging Wet elektriciteit en drinkwater BES

De CD is van mening dat de CD-brief van 9 oktober 2019 onvoldoende is beantwoord. Op voorstel van de secretaris besluit de CD om deze materie via een brief onder de aandacht te brengen van de Stuurgroep CN in Den Haag.

10. Stand van zaken onderzoek WML

De secretaris schetst in het kort de stand van zaken. Rond 1 maart 2020 wordt een eerste concept van het onderzoeksrapport verwacht. De klankbordgroep bespreekt dit concept op 10 maart 2020.

11. Professionalisering media Bonaire

De CD stemt in met de voorliggende brief. Deze zal door het secretariaat worden verzonden.

12. Voorbereiding zelfevaluatie CD in vergadering april

De vice-voorzitter licht de voorgestelde aanpak van de zelfevaluatie toe. Van alle geledingen wordt een schriftelijke bijdrage verwacht, uiterlijk 25 maart 2020 in te dienen bij het secretariaat.

De CD kan zich hierin vinden.

13. Definitieve beslissing werkbezoek PND

De CD besluit definitief af te zien van een uitnodiging aan PND voor een werkbezoek. De VV zal de PBD daarover berichten.

14. Inkomstenmodel Bonaire

De heer Wedervoort geeft namens OLB een presentatie over het inkomstenmodel Bonaire, in vervolg op de presentatie die in december door de heer Marnix van Rij is gehouden. Het beeld van de heer Wedervoort is een tussenstand op hoofdlijnen. De tarieven worden op een later moment bepaald en met de CD gedeeld. Uitgangspunt hierbij is simpele wetgeving en goede samenwerking met de Belastingdienst CN.

De heer Carrillo vraagt toelichting op de cruisetax en motorrijtuigenbelasting en of deze meegroeien met de groei van het eiland. De heer Wedervoort antwoordt dat er geen sprake is van verdubbeling van de cruisetax, maar van geleidelijke verhoging (in mei 2020 van USD 2 naar USD 3,5, waarna verdere verhoging tot uiteindelijk USD 8 à 9 volgt). Overigens worden geen hogere inkomsten via tariefverhoging nagestreefd, maar wel door betere handhaving.

Naar aanleiding van een vraag van de heer Rietveld zegt de heer Wedervoort dat er nog geen percentage is vastgesteld voor de toeristenbelasting. Het OLB

heeft daarvoor meer cijfers van de markt nodig. In reactie op vragen van mevrouw Rauwers zegt de heer Wedervoort dat de accommodatie verantwoordelijk is om de aangifte te doen. Hij bevestigt dat er gehandhaafd wordt. De inspectiecapaciteit wordt op orde gebracht.

De heer Willem informeert of de opcenten verbonden zijn aan een termijn (waarna het bedrag wordt verdubbeld) en wat er gaat gebeuren met zware resp. elektrische auto's. De heer Wedervoort zegt dat er voor de opcenten geen vaste termijn is bepaald. Het huidige besluit geldt tot nader order. Voor zware auto's wordt een vast bedrag per liter vastgesteld. Voor elektrische auto's geldt een vrijstelling, die in stand blijft.

In antwoord op een vraag van mevrouw Romeijnders zegt de heer Wedervoort dat OLB Financiën de kentekenregistratie blijft doen.

In reactie op de opmerking van de heer Coolen dat in plaats van een percentage ook een vast bedrag kan worden gehanteerd, zoals Amsterdam doet met Airbnb, zegt de heer Wedervoort kennis heeft genomen van de ervaringen in Amsterdam, maar tot een andere benadering heeft besloten.

De heer Coolen merkt op nog meer vragen te hebben en roept op om de inzet van het OLB in een nader overleg zorgvuldig met werkgevers te bespreken. De heer Groot en de heer Willem sluiten zich hierbij aan.

De vice-voorzitter zegt toe op korte termijn een verzoek aan de heer Tjin-Asjoe te doen uitgaan voor nader overleg met de CD-partijen, bij voorkeur in aanwezigheid van de heer Wedervoort. *[Opmerking secretaris: overlegdatum is vastgesteld op 12 maart 2020].*

Hierna krijgt de heer de Jong (OLB) het woord voor een toelichting op de vleeskeuring en het gehanteerde tarief. In 2003 is er gestart met het keuren van vlees, waarna echter van 2012 tot 2018 geen keuringen zijn uitgevoerd vanwege organisatorische redenen bij het OLB. In 2018 zijn de keuringen wederom ter hand genomen (48 keuringen, \$ 54.000 gedeclareerd) en in 2019 voortgezet (190 keuringen, ruim \$ 157.000 gedeclareerd).

De heer Coolen zegt dat hij zich realiseert dat de regeling al langere tijd bestaat, maar betoogt dat het invoeren van de keuringen en de daarmee gemoeide kosten haaks staat op het streven naar kostenbeheersing.

De heer de Jong licht toe dat de vleeskeuring gericht is op de voedselveiligheid. Vlees kan bij verscheping nog goed zijn, maar ondeugdelijk zijn bij aankomst (bijvoorbeeld als gevolg van niet adequate koeling). In reactie op een vraag van mevrouw Romeijnders of er gecontroleerd wordt op de temperatuurcurve tijdens het transport, antwoordt de heer de Jong dat erop wordt gelet of uit de staat van het vlees kan worden afgeleid dat er problemen tijdens het transport zijn geweest. Hij erkent dat dit een lastig punt is. De heer de Jong maakt van de gelegenheid gebruik om ertoe op te roepen om vlees op pallets binnen te laten komen, zodat het sneller gelost kan worden.

De heer Carrilo meent dat er een afspraak is dat vlees belastingvrij wordt ingevoerd, terwijl de importheffing ook gestegen is. De heer de Jong zegt daarop het antwoord schuldig te moeten blijven. Hij wijst op de wettelijke verplichting op grond van de Warenwet.

De heer Groot merkt op zich af te vragen waarom vis niet wordt gekeurd. Dit lijkt op het meten met twee maten. Er lijkt ten aanzien van voedselveiligheid niet één lijn te worden getrokken.

De heer de Jong zegt desgevraagd dat aanpassing van de 5% voor het keurloon een wijziging van de regeling zou vergen. De regeling waarin dit is vastgelegd is van LNV. Het openbaar lichaam Bonaire heeft geen invloed op het percentage.

De heer Coolen zegt voedselveiligheid belangrijk te vinden, maar bezwaar te hebben tegen de 5%. Hij is er voorstander van om LNV te vragen om het percentage aan te passen.

Mevrouw den Heyer stelt voort eerst het vervolgesprek over het inkomstenmodel af te wachten, omdat dit thema ook de inkomsten van het OLB raakt.

De CD besluit conform.

De VV dankt de heren Wedervoort en de Jong voor hun toelichtingen.

15. Presentatie kinderopvang

Mevrouw St. Jago (OLB) presenteert de laatste stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van de kinderopvang op Bonaire in het kader van “BES(t) 4 kids”.

Werken aan verbetering van de kinderopvang heeft een langere historie. In 2017 heeft het OLB een beleidsstuk opgesteld over het bevorderen van de kwaliteit van de kinderopvang. Vervolgens is in 2018 samenwerking met de andere openbare lichamen en de ministeries SZW, OCW en VWS gestart, eveneens met als doel het bevorderen van de kwaliteit van de kinderopvang. Thema's hierbij zijn onder meer verordening, vergunningplicht, inspectie, bevorderen bestuurskracht instellingen, pedagogische vorming medewerkers. Er is een opleidingsplan opgesteld samen met de SGB. Het OLB wil dat er een programma-aanbod komt voor de kinderdagverblijven, met als doel het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn. Van belang is ook goede huisvesting, zodat de kinderen zich in een veilige omgeving kunnen ontplooiën. Kwaliteitsverbetering vergt voldoende financiële middelen. Er is een structurele regeling nodig voor de bekostiging.

De heer Janssen van het ministerie van SZW licht desgevraagd toe dat er eerst een tijdelijke subsidieregeling komt en daarna een wetsvoorstel voor de structurele situatie. Het wetsvoorstel heeft betrekking op versterking van de kinderopvang via bevordering van de kwaliteit en het regelen van de bekostiging. Behoudens de ouderbijdrage levert het Rijk de volledige financiering voor dagopvang en buiten/naschoolse opvang. Hiervoor moeten de kosten van de kinderopvang nog beter in beeld worden gebracht. Streefdatum voor inwerkingtreding van de nieuwe wet – waarvoor de gebruikelijke consultatieprocedure zal worden gevolgd – is 1 januari 2022. De CD zal nog dit jaar om advies worden gevraagd.

Mevrouw St. Jago zou graag zien dat private sector ook bijdraagt (PPS-constructie). Mevrouw den Heyer vult aan dat bedrijven niet per se hoeven te betalen, maar het bedrijfsleven zou wel kunnen besluiten de eigen bijdrage van de ouders voor hun rekening te nemen.

Naar aanleiding van een vraag van mevrouw Arbahams zegt mevrouw St. Jago dat de te stellen kwaliteitseisen niet alleen voor de bestaande instellingen gelden, maar dat ook nieuwe crèches aan deze eisen moeten voldoen.

In reactie op een vraag van mevrouw Romeijnders naar de beschikbaarheid van kinderopvang tijdens weekenden en avonduren, zegt mevrouw St. Jago dat een daarop betrekking hebbende pilot die niet is geslaagd. Nu wordt verkend of er mogelijkheden zijn via gastouderopvang.

De VV dankt mw. St. Jago voor haar presentatie.

16. Facturering

De heer Groot wijst op de problematiek van facturering. De Belastingdienst CN eist sinds kort dat het crib-nummer van de klant op de factuur wordt opgenomen. Hij verzoekt de CD om een brief hierover aan Den Haag te ondersteunen. Hij is nog in afwachting van een nadere brief van de vereniging van accountants daarover.

Afgesproken wordt dat deze brief na ontvangst zal worden rondgestuurd, waarna de gewenste actie vanuit de CD zal worden bepaald.

17. Opvolging vice-voorzitter en secretaris

De vice-voorzitter zegt dat zich totaal 18 sollicitanten hadden gemeld. Er zijn gesprekken gevoerd met in totaal 6 sollicitanten. De vice-voorzitter noemt de namen van de eerste resp. tweede persoon op de voordracht.

De CD stemt met de voordracht van de voorkeurskandidaat in en geeft de vice-voorzitter mandaat voor nader gesprek over de te maken afspraken ten aanzien van onder meer honorarium, startdatum etc. Er wordt een geleidelijke ingroei beoogt, met eerst kennismaking, vervolgens deelname als toehoorder en vervolgens daadwerkelijke overdracht van de voorzittershamer.

Zodra de nieuwe vice-voorzitter in functie is, zal met hem worden doorgesproken over de opvolging van de huidige secretaris. Hierbij is het uitgangspunt dat het secretariaat in de toekomst lokaal wordt ingevuld. Daarbij is wel van belang, dat er korte lijnen blijven met Den Haag, ook met het oog op

de totstandkoming van de agenda van de CD. Hierin kan worden voorzien door de huidige secretaris na aantreden van zijn opvolger een rol te geven als adviseur van de vice-voorzitter en secretariaat (met een- of tweejaarlijkse aanwezigheid op de vergadering van de CD als waarnemer). Dit is een wezenlijk andere rol dan de rol van adviseur namens SZW die vervuld wordt door de heer Brakke, die een adviseurschap is voor de CD als geheel.

18. Vaststellen Jaarverslag CD 2019

De CD is akkoord met het concept-Jaarverslag. Naar aanleiding van het onderwerp 'arbocatalogi' geeft de vergadering tevens mandaat aan het secretariaat om het in de CD-vergadering van 17 februari 2020 besproken advies over het ontwerp-wetsvoorstel Arbeidsomstandighedenwet CN aan te vullen. De zorgen over de voortgang bij het afronden van de arbocatalogi voor horeca, bouw en duiksector, worden alsnog benoemd.

19. Concept-agenda voor april

De vice-voorzitter memoreert twee belangrijke afspraken, namelijk het uiterlijk op 25 maart bij de secretaris inleveren van input voor de zelfevaluatie en voor de brief aan staatssecretaris van Ark als input voor de voortgangsbrief ijkpunt bestaanszekerheid.

Overigens wordt de concept-agenda voor kennisgeving aangenomen, met de vooraankondiging van de zijde van de sociale partners in verband met het agendapunt 'CD-begroting 2021', dat zij de post 'scholing/professionalisering/onderzoek' graag willen handhaven.

20. Rondvraag en sluiting

De secretaris meldt dat de staatssecretaris van SZW mogelijk naar Bonaire komt eind september. Zodra dit duidelijk is, worden de CD-vergaderdata voor oktober herzien.

De heer Willem feliciteert de CD partners met het bereikte resultaat inzake het GBK 2020-2023 afgelopen maandag. De VV spreekt daarop zijn erkentelijkheid jegens alle partijen uit voor het bereiken van deze mijlpaal.

De vergadering wordt gesloten.